

*Дем'янчук М.А.*кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри економіки та моделювання ринкових відносин*Гуцул О.Г.*студент 2 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

РОЛЬ ФІНАНСОВИХ КЛАСТЕРІВ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Найважливішим стратегічним завданням забезпечення збалансованого розвитку економіки України та підвищення її конкурентоспроможності на міжнародній арені є ефективно організований національний фінансовий ринок, динамічне функціонування якого тісно пов'язане з формуванням цілісного механізму фінансового посередництва. Посилення процесів фінансової глобалізації, зростання обсягів переливу капіталу між різними сферами фінансової системи та багато іншого зумовили виникнення нового виду фінансового посередництва – фінансових кластерів, учасники яких об'єднуються для спільного використання фінансово-кредитних й інвестиційних ресурсів, здійснення бізнес-процесів, інноваційного розвитку, диверсифікації ризиків, отримання інших додаткових переваг у результаті синергетичного ефекту.

Останнім часом дедалі більше поширюється процес формування фінансових кластерів і на ринках країн, що розвиваються, – з метою структурної перебудови національних фінансових ринків для забезпечення ефективного розвитку економіки в цілому. В Україні цей процес лише активізується та обумовлений тенденціями розвитку насамперед національного фінансового ринку.

Дослідженню фінансових кластерів присвячені розробки таких науковців як: Балян А., Бакушевич І., Брижань І., Варналія З., Войнаренка М., Геєця П., Дубницького В., Забродського В. та інших. Серед зарубіжних учених найвагомим є внесок таких авторів: Жданової О., Костюк Ю., Маршала А., Портера М., Сфозі Ф. Однак, незважаючи на їх значний науковий внесок, в українській економічній літературі переважають фрагментарний аналіз і вибірковий підхід до висвітлення окремих аспектів формування та функціонування фінансових кластерів. Недостатньо дослідженими залишаються процеси і тенденції, що стосуються особливостей та ролі фінансових кластерів у забезпеченні сталого розвитку економіки України і фінансової системи країни в цілому.

Тому метою роботи є дослідження ролі фінансових кластерів у забезпеченні розвитку економіки України.

Враховуючи пріоритети створення фінансових кластерів та можливості зацікавлених суб'єктів у мережі, проводять відбір потенційних учасників та розробляють спільний проект дій усіх членів кластера. Після цього складають

бюджет процесу створення та функціонування фінансового кластера на найближчу перспективу і формують його фінансовий механізм.

Формування фінансового механізму фінансового кластера є складним і багатограним процесом через специфіку сфери діяльності. Визначення основних складових фінансового механізму належить до найважливіших й актуальних проблем, оскільки неврахування положень, принципів та змін внутрішнього та зовнішнього середовища може призвести до неплатоспроможності об'єднання, руйнування плану стратегічного розвитку і загрози його фінансової стійкості.

У кластер можуть входити, як підприємства малого і середнього бізнесу, так і підприємці, які є роботодавцями (фермери, кустарі народного промислу і т.д.). Загальне керівництво кластером покладається на раду членів кластера, що відображає його склад.

Ініціатива впровадження в Україні мережевих структур (кластерів) належить відомому українському економісту - Соколенко С.І., який є головою правління АТ «Укрімпекс», президентом Міжнародного фонду сприяння ринку, віце-президентом організації «Поділля Перший», членом Президії Асоціації ЄАН-Україна.

Працюючи в Японії, Австрії, Скандинавських країнах, а також в Організації ООН з промислового розвитку (ЮНІДО) координатором програм технічної допомоги Індії, Китаю, Кореї, В'єтнаму, а також країнам-членам колишнього РЕВ, Соколенко С.І. займається дослідженнями та аналізом нових виробничих систем на основі мережевих структур - кластерів, витоків їх появи, передумов формування, тенденцій розвитку, детермінанти їх конкурентоспроможності.

Безперечним засновником кластеризації в Україні слід вважати Хмельницьку область. Незважаючи на специфіку українських труднощів, невпорядкованість правового поля, відсутність ділової інфраструктури – на початку 1998 р. в одному з регіонів України (Поділлі) було розпочато формування нової виробничої системи, заснованої на мережевий моделі управління виробництвом та її адаптації до трансформується економіці країни.

Неодмінно без підтримки місцевих банківських структур, в першу чергу, Укрсоцбанку, Хмельницької Торгово-Промислової палати і ряду асоціацій промисловців і підприємців регіону становлення кластерів Поділля було б може й зовсім неможливим.

Важливо зазначити, що використання різноманітних критеріїв в процесі моніторингу кластерів систематизує останніх у певні групи. Зокрема, Соколенко С.І. пропонує типологізувати кластери за 5 групами: конкурентні, стратегічні, виникаючі, зрілі та стабілізуючі.

Сьогодні кластери існують та ефективно розвиваються в Івано-Франківській, Волинській, Рівненській, Полтавській, Сумській, Харківській та інших областях. Аналіз процесів і тенденцій формування фінансових кластерів на міжрегіональному й національному рівнях доводить [1], що незалежно за яких умов формується кластер, його створення та функціонування потребує відповідного фінансово-економічного і фінансово-кредитного забезпечення. На

основі досліджень світових тенденцій процесу створення й розвитку фінансових кластерів визначаються групи факторів, які сприяють розвитку кластерів і забезпечують їх успішність: розвинений ринок цінних паперів, надійний банківський сектор, нормативно-правова база, високий рівень фінансово-економічного розвитку ринку фінансових послуг та соціальної сфери.

Отже, формування та розвиток фінансових кластерів в Україні є ефективним інструментом підвищення конкурентоспроможності регіональних фінансових ринків та інноваційного рівня вітчизняної фінансової системи з метою пришвидшення інтеграційних процесів в економіці країни. Фінансові кластери – є новим видом фінансового посередництва, який покликаний забезпечити збалансований розвиток економіки України та вітчизняного фінансового ринку шляхом координації зусиль і можливостей фінансово-кредитних інститутів, органів державної влади, бізнес-структур й професійних громадських організацій.

Література:

1. Внукова Н.М. Банківські послуги у забезпеченні розвитку транскордонних кластерів / Н.М. Внукова, Н.В. Гончарова // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика зб. тез доповідей VI Міжнар. наук.-практ. конф. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2011. – Т. 2. – С. 35–41.

2. Внукова Н.М. Державна промислова політика інноваційного кластерного управління [Електронний ресурс] / Н.М. Внукова // Теорія та практика державного управління: зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2009. – Вип. 2 (25). – 468 с – Режим доступу: <http://www.inno.kharkov.ua>.

3. Войнаренко М.П. Кластери як полюси зростання конкурентоспроможності регіонів / М. Войнаренко // Економіст. – Київ, 2008. – № 10. – С. 27–30.

Дем'янчук М.А.

кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри економіки та моделювання ринкових відносин

Мітева М.В..

студентка 2 курсу напряму підготовки «Фінанси і кредит»
Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РИЗИКІВ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЇХ СТРАХУВАННЯ

Сучасна фінансово-економічна діяльність підприємств тісно пов'язана з ризиками, і її успіх вирішальним чином залежить від обґрунтованості та раціональності обраної стратегії. Підприємницька діяльність неможлива без